VISITA

SVENSK BESÖKSNÄRING

Mars 2026

Dimensioneringsunderlag för besöksnäringen

- Kalmar län

Innehåll

Sammanfattning 1
Inledning och bakgrund 2
Besöksnäringens betydelse för Sverige 4
Kompetensförsörjning – en prioriterad fråga 6
Visitas certifiering som kvalitetssäkringsmodell 6
Besöksnäringen i siffror 8
Prognoser för besöksnäringens behov 9
Partsgemensam kartläggning av kompetensbehov 9
Lägesbedömning Arbetsförmedlingen 10
SCBs regionala trender och prognoser 2025 – med sikte på år 2040 11
Trendspaning bekräftar kompetensbehovet framåt 12
Elevantal och utbildningsutbud 13
Gymnasieskolan 13
Komvux på gymnasial nivå 14
Visitas analys och rekommendationer 16
Rekommendation av dimensionering för Kalmar län 17

Vista – besöksnäringens bransch- och arbetsgivarorganisation

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen och har 6 000 medlemmar på 9 000 arbetsställen med närmare 100 000 anställda i Sverige. Bland Visitas medlemmar finns exempelvis hotell, restauranger, campingplatser, nöjesparker, vandrarhem, spa-, konferens- och skidanläggningar. Som bransch- och arbetsgivarorganisation tecknar Visita branschens kollektivavtal, stödjer medlemsföretag i att växa och utvecklas och driver, för besöksnäringen, viktiga frågor. Läs mer om Visita och Visitas arbete med bland annat utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor på visita.se.

Sammanfattning

Besöksnäringen i Kalmar län spelar en central roll för den regionala ekonomin och arbetsmarknaden. Med nästan 700 verksamheter, 4 500 anställda och en omsättning på närmare 4 miljarder kronor bidrar branschen till lokal tillväxt och sysselsättning. Besöksnäringen är central för att skapa attraktiva platser att leva på och därmed en möjliggörare för investeringar och nya jobb.

Trots branschens betydelse finns det en stor utmaning med kompetensförsörjningen. Sju av tio företag upplever att det blivit svårare att hitta rätt kompetens de senaste fem åren och svårigheterna är särskilt stora på gymnasial yrkesnivå. Efterfrågan på arbetskraft har ökat, men tillgången på yrkesutbildade motsvarar inte behoven, vilket skapar matchningsproblem och begränsar företagens utveckling.

Besöksnäringen i Kalmar län behöver anställa över 1 650 personer de kommande tre åren. Efterfrågade yrken är bland annat kockar, servitörer och receptionister och efterfrågan väntas öka ytterligare. Samtidigt började 24 elever på hotell- och turismprogrammet och 59 elever på restaurang- och livsmedelsprogrammet på gymnasiet i Kalmar län höstterminen 2025. Sett till branschens storlek i regionen räcker inte dessa utbildningsplatser för att möta branschens efterfrågan på kompetens.

Visita önskar att den kommande rekommendationen för Kalmar län blir:

- öka på hotell- och turismprogrammet på gymnasiet
- öka på hotell- och turismprogrammet på komvux
- öka på restaurang- och livsmedelsprogrammet på gymnasiet
- öka på restaurang- och livsmedelsprogrammet på komvux

För att möta branschens behov rekommenderar Visita en nära dialog mellan utbildningsanordnare och branschaktörer, ökad flexibilitet i antalet utbildningsplatser samt ett stärkt arbetsplatsförlagt lärande (APL). Vi ser att ökad samverkan ger bättre kvalitet och attraktivitet.

För att säkerställa att eleverna blir anställningsbara bör komvux i högre grad använda nationella yrkespaket och prioritera utbildningar med stark företagsmedverkan.

Att möjliggöra för att fler utbildningar, på både gymnasial- och komvuxnivå, kan bli certifierade genom Visitas kvalitetssäkringsmodell är ett viktigt steg på vägen.

Inledning och bakgrund

Syftet med den här rapporten är att ge ett stöd för de aktörer som fattar beslut om dimensionering av utbildningar för besöksnäringen.

Den nya skollagen trädde i kraft 1 juli 2023 och tillämpas första gången för utbildningar som startar 2025.[1] För samtliga huvudmän inom gymnasieskolan gäller att de behöver ta hänsyn till både ungas efterfrågan samt arbetsmarknadens behov när de bestämmer vilken utbildning som ska erbjudas och hur många platser de ska erbjuda.[2] På samma sätt behöver kommunerna ta hänsyn till både vuxnas efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov när de bestämmer vilka yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar samt hur många platser som ska erbjudas till vuxna. [3]

Som stöd för huvudmännens arbete med planering och dimensionering tar Skolverket fram regionala planeringsunderlag.[4] De första regionala planeringsunderlagen togs fram 2024 och för att fånga arbetsmarknadens behov använde Skolverket då:

- yrkes- och utbildningsprognoser från Arbetsförmedlingen och SCB, för yrken där det är vanligt att arbetsgivare efterfrågar gymnasial utbildning.
- underlag från aktuell region om kompetensbehov inom offentlig och privat verksamhet på kort och lång sikt.
- underlag från branschföreträdare på nationell nivå om kompetensbehoven i branscherna.
- etableringsgraden bland före detta elever från gymnasieskolan och komvux.

För att uppskatta ungdomars efterfrågan på gymnasial utbildning utgår Skolverket från:

- vilka program i gymnasieskolan ungdomar söker till i första hand.
- prognos för kommande elevkullar.

Visita läste underlagen när de publicerades och upplevde att de behov som framkom för de gymnasiala utbildningarna som riktar sig till besöksnäringen var underdimensionerade och att Skolverkets riktlinjer därför blev missvisande för branschens behov. Vi ansåg att Skolverket inte tog hänsyn till branschens utveckling och behov i tillräcklig utsträckning.

[1] Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning - Regeringen.se
[2] Källa: 15 kap. 30 b, 31 a och 32 a §§ Skollagen.
[3] Källa: 20 kap. 16 a § Skollagen.
[4] Regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning - Skolverket

Vi väljer därför att ta fram egna underlag som stöd till arbete med de nya versionerna av planeringsunderlag för 2026. Målet är att Visitas nya underlag ska användas av Skolverket i arbetet med sina regionala planeringsunderlag, av regionerna i sitt uppdrag att analysera kort- och långsiktiga kompetensbehov för branschen samt av huvudmän för att planera och dimensionerna utbildningar för besöksnäringen.

Visita har under våren 2026 tagit fram regionala underlag till alla regioner i Sverige samt en nationell rapport och alla skrivelser finns publicerade på Visitas hemsida. Underlagen kommer även att användas av Visita i våra dialoger med medlemmar för att ge stöd och planera relevanta insatser från branschen.

Besöksnäringens betydelse för Sverige

Besöksnäringen skapar möten och bygger samhörighet mellan människor samtidigt som de möjliggör ett levande Sverige från norr till söder. Genom besöksnäringseffekten[5] får företag och lokalsamhällen i hela landet ta del av de positiva värden som besökare skapar. Orter med en stark besöksnäring är inte endast attraktiva för besökare, utan även för boende. Servicen är mer omfattande och det skapar positiva effekter vad avser inflyttning och företagsetableringar.[6]

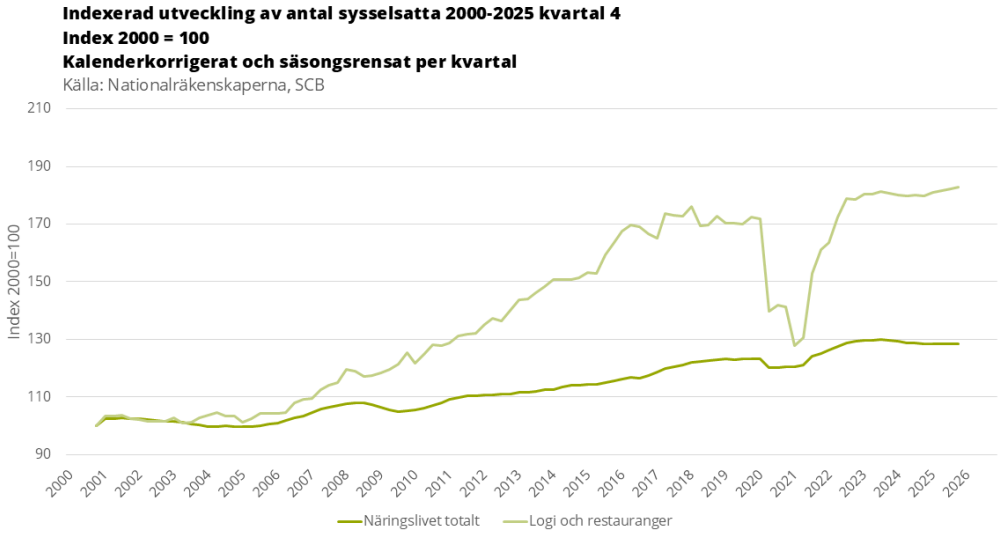

Figur 1: Arbetsmarknad - Indexerad utveckling av antalet sysselsatta 2000-2024

Besöksnäringen är en av de snabbast växande näringarna i Sverige. Sedan år 2000 har exportvärdet mer än tredubblats och under de senaste dryga 20 åren har jobbtillväxten i näringen varit tre gånger starkare än på övriga arbetsmarknaden.

Det är strax över 200 000 människor sysselsatta i besöksnäringen, en tredjedel av alla anställda är under 26 år och mer än fyra av tio är utlandsfödda. I besöksnäringen får många sitt allra första jobb och branschen blir vägen in på arbetsmarknaden, personlig utveckling, egen försörjning och inte minst ett viktigt nätverk.

[5] Besöksnäringseffekten 2024
[6] Utdrag ur Visitas rapport: Besoksnaringens-betydelse-for-Norrlands-inland-220724-.pdf

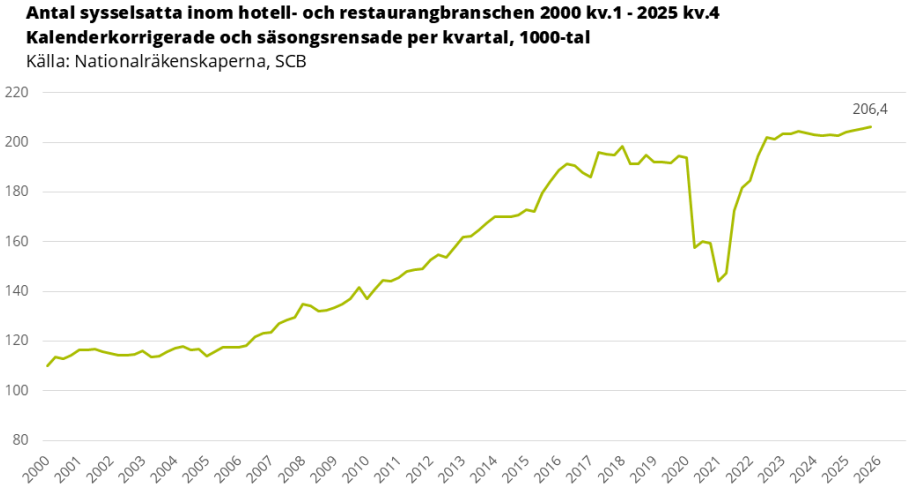

Figur 2: antalet sysselsatta inom logi- och restaurangbranschen

Besöksnäringen spelar således en avgörande roll för jobbskapande och integration i hela Sverige. Branschen bidrar med jobb och tillväxt i hela landet och är på vissa platser, främst i landsbygdsområden, till och med helt avgörande för sysselsättningen och ekonomin.

Kompetensförsörjning – en prioriterad fråga

Kompetensförsörjning beskrivs ofta som besöksnäringens största utmaning. Hela sju av tio företag i besöksnäringen tycker att det har blivit svårare att hitta rätt kompetens de senaste fem åren. Allra svårast är det att hitta personer med rätt kompetens på gymnasial nivå. Under de senaste åren har efterfrågan på arbetskraft ökat samtidigt som tillgången på personer med yrkesutbildning på gymnasial nivå inte motsvarat behoven. Det har skapat en bristande matchning på arbetsmarknaden som begränsat företagens möjlighet att växa och utvecklas.

För att stärka kompetensförsörjningen är det av största vikt att det finns utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling och information om de många karriärmöjligheter som finns inom besöksnäringen. Det behövs bättre förutsättningar och resurser för besöksnäringens utbildningar på såväl gymnasial som eftergymnasial nivå för att säkerställa anställningsbarheten. Att utbildningar på universitet- och högskolenivå samt forskning inom besöksnäringens olika områden bedrivs är också viktig för att bidra med kunskap om besöksnäringen och till näringens utveckling.

Visitas certifiering som kvalitetssäkringsmodell

För att tillgodose besöksnäringens rekryteringsbehov är det avgörande att det finns attraktiva utbildningar av hög kvalitet i hela landet där utbildningsplatserna är attraktiva och fylls upp.

För att säkerställa detta tog Visita 2021 fram en kvalitetssäkringsmodell som certifierar de gymnasiala utbildningarna. Certifieringen är framtagen för hotell- och turismprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet i samarbete med branschorganisationen Sveriges bagare & konditorier.

Syftet med certifieringen är att öka och främja samarbetet mellan utbildningarna och företagen inom besöksnäringen. Modellen kvalitetssäkrar utbildningarna inom både gymnasiet och komvux genom en certifieringsprocess, där skola och bransch tillsammans ska se till att eleverna får de relevanta kunskaper som gör dem anställningsbara. De måste bland annat ta fram en gemensam plan mot diskriminering och kränkande behandling, hitta samsyn kring vad som kännetecknar en god APL-plats samt en bra handledare och hitta processer kopplat till utbildningens systematiska kvalitetsarbete. Certifieringen har ett internationellt perspektiv eftersom besöksnäringen är en bransch som erbjuder jobb över hela världen. [7]

[7] Om certifieringen – Visita Certifiering

Elever på certifierade utbildningar (ej bageri och konditori som har sitt eget yrkesprov) får dessutom göra ett certifieringsprov som tillsammans med minst godkänt (E) i deras yrkesämnen resulterar i ett certifieringsdiplom. Diplomet blir ett bevis på en god samverkan mellan skola och näringsliv och ett intyg som ökar anställningsbarheten för eleverna.

Vi ser att den ökade samverkan med branschen och ökad kvalitet i utbildningarna leder till attraktivare utbildningar. Vi kan exempelvis i antagningsstatistiken utläsa att certifierade utbildningar fyller sina platser i högre utsträckning än de icke certifierade utbildningarna.

Utbildningar	Antal platser 25/26	Antal antagna 25/26	Differens
Certifierade utbildningar	828	744	-9,20%
Ej certifierade utbildningar	3056	2562	-19,00%

Figur 3. Statistik insamlad från gymnasieantagningskanslierna, november 2025 (För att räknas som certifierad utbildning krävs att utbildningen blev certifierade senast under vt 2025)

I januari 2026 var 38 utbildningar inom gymnasiet och 3 vuxenutbildningar certifierade i Sverige. Av dessa är nedanstående i Kalmar län:

Skola	Utbildning	Ort	Län
Jenny Nyströmsskolan	BK	Kalmar	Kalmar
Jenny Nyströmsskolan	HT	Kalmar	Kalmar
Jenny Nyströmsskolan	KS	Kalmar	Kalmar

Besöksnäringen i siffror

Det är viktigt att betona att besöksnäring och turism bidrar till fler branscher än de som ingår i Visitas medlemssektorer. Inte minst transport, kultur och underhållning samt detaljhandel gynnas i högsta grad av turism och besökare. Ur denna synvinkel är besöksnäringens bidrag till samhällsekonomin betydligt större än vad som redovisas nedan.

Nedan har vi sammanställt ett antal nyckeltal för besöksnäringen i Kalmar län:

Kalmar län **År 2024**	**Antal enheter**	**Antal anställda**	**Inrikes omsättning** ***mkr exkl. moms***
Logiverksamheter	88	1 294	1 083
Restaurangverksamheter	606	3 098	2 602
Totalt	**694**	**4 584**	**3 893**

Figur 4. Enheter, anställda och inrikes omsättning i besöksnäringen i Kalmar län för 2024.
Källa: Omsättningsstatistiken/SCB (i siffran inrikes omsättning för restaurangverksamheteter inkluderas inte vissa restaurangtyper i källan vilket leder till viss underskattning).

Ytterligare siffror som belyser besöksnäringens betydelse:

- Antalet gästnätter under 2024 uppgick till 3 340 127 st. och 19,7 procent av dessa var utländska gästnätter.[8]
- I Kalmar län genererade besöksnäringen under 2023 skatteintäkter på 885 miljoner kronor, fördelat på 294 miljoner i arbetsgivaravgifter och 591 miljoner i moms.[9]

Turismräkenskaperna är en annan metod för att beräkna turismens ekonomiska effekter. De mäter turismens effekter på ekonomi, export och sysselsättning i Sverige av såväl svenska som utländska besökares direkta konsumtion av varor och tjänster i Sverige. Tillväxtverket är ansvarig för turismräkenskaperna i Sverige och de är en del av Sveriges officiella statistik. Läs mer om detta på Tillväxtverkets hemsida. [10]

[8] Källa: Tillväxtverket
[9] Källa: LSUM, SCB, Momsregistret
[10] Turismräkenskaper - Tillväxtverket

Prognoser för besöksnäringens behov

Ett antal instanser har genomfört undersökningar om kompetensbehov och trender kring branschen. Rapporten kommer att främst fokusera på behoven av rollerna kock, servitör/servitris och receptionist eftersom det är utgångar från restaurang- och livsmedelsprogrammet samt hotell- och turismprogrammet.

Partsgemensam kartläggning av kompetensbehov

UHR (Utbildningsrådet för Hotell och Restauranger) genomförde under 2025 en omfattande kartläggning av den svenska besöksnäringens kompetensbehov. Rapporten riktar sig till beslutsfattare, utbildningsaktörer och branschens intressenter, och fungerar även som underlag för omställningsorganisationer i deras arbete med att vägleda yrkesverksamma på den svenska arbetsmarknaden. Rapporten är framtagen av Demoskop på uppdrag av UHR och finansierad av BFUF (Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond). [11]

Resultatet visar att den svenska besöksnäringen står inför en massiv rekryteringsutmaning och hela 137 000 personer behöver ny- eller ersättningsrekryteras i Sverige under de kommande tre åren för att täcka kompetensbehoven.

Det finns ett stort behov av nya medarbetare runt om hela Sverige och i vissa yrkeskategorier är bristen akut. Den mest efterfrågade yrkeskategorin är servitörer, där 16 200 tjänster behöver tillsättas fram till 2028. Även restaurangbiträden och kockar är eftertraktade grupper, med ett rekryteringsbehov på 12 300 respektive 11 500 personer.

Svårast att rekrytera till är olika chefsroller exempelvis köks- och restaurangchef. Hela 90 procent av de tillfrågade tycker att kockar är mycket svårt eller svårt att hitta. Även fastighetsansvariga är svåra att rekrytera.

[11] Rapport: Kartläggning av den svenska besöksnäringen kompetensbehov 2025 - UHR

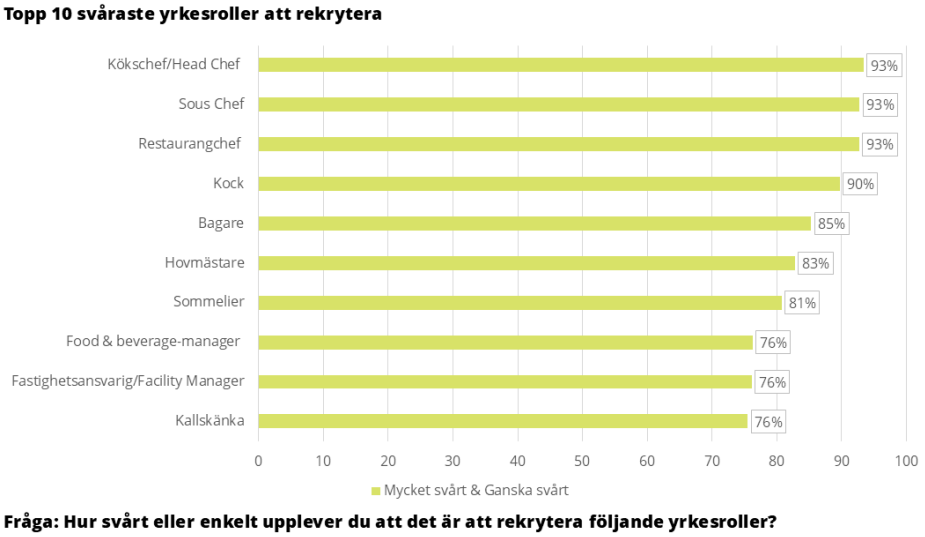

Figur 5. Topp 10 svåraste yrkesroller att rekrytera.

Rapporten går att bryta ner på regional nivå och här följer några nedslag för Kalmar län:

- 73 procent tycker att det har blivit svårare att få tag på rätt kompetens de senaste fem åren. Endast 5 procent tycker att det blivit enklare.
- 50 procent anger att de kommer att behöva öka antalet anställda de kommande tre åren. Ingen av de svarande tror att antalet anställda kommer minska.
- 1 661 personer behöver anställas de kommande tre åren. Av dessa är 207 servitör/servitriser, 223 kockar och 65 receptionister.

Sammanfattningsvis så visar rapporten på ett tydligt behov av fler utbildade från gymnasieskolan.

Lägesbedömning Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen gör vid två tillfällen varje år nulägesbedömningar av möjligheter till arbete samt rekryteringssituationen inom olika yrken. Yrkesbarometern ger, förutom en nulägesbild, även en prognos över hur efterfrågan på arbetskraft inom respektive yrke förväntas utvecklas på fem års sikt.

Nedanstående tabell visar prognosen hösten 2025 för besöksnäringen i Kalmar län. Den innefattar de yrken som Arbetsförmedlingen tar fram nulägesbedömningar och prognoser för. Nulägesbedömningens möjligheter till arbete kan vara antingen "stora", "medelstora" eller "små". Den bedömda efterfrågan på hur arbetskraft förväntas utvecklas på fem års sikt kan vara antingen "öka", "vara oförändrad" eller "minska".

Kalmar län **Yrke:**	**Möjligheterna till arbete bedöms vara:**	**På fem års sikt förväntas efterfrågan:**
Hotellreceptionister	små	öka
Kafé- och konditoribiträden	små	öka
Kockar	stora	öka
Köksmästare och souschefer	stora	öka
Pizzabagare	stora	öka
Restaurang- och köksbiträden	små	öka
Servitörer	stora	öka
Snabbmatskockar och grillbiträden	små	öka

Figur 6. Enheter, anställda och inrikes omsättning i besöksnäringen för 2024.

Sammanfattningsvis så är behoven av personal inom besöksnäringen i Kalmar län stora inom restaurangsidan i nuläget och alla yrken förväntas öka de kommande fem åren.

SCBs regionala trender och prognoser 2025 – med sikte på år 2040

SCB presenterar långsiktiga regionala framskrivningar av tillgång och efterfrågan på arbetskraft med olika utbildningar. Framskrivningarna visar utvecklingen av tillgång och efterfrågan på arbetskraft fram till år 2040 för ett antal olika utbildningsgrupper. Bedömningen visar om det väntas bli brist, balans eller överskott på utbildade år 2040. Framskrivningen är ett basscenario baserat på antaganden utifrån historiska trender. Beräkningarna tydliggör de obalanser som kan komma att uppstå mellan tillgång och efterfrågan på utbildade om nuvarande mönster består vad gäller exempelvis nybörjarnivåer, flytt och pendling.

Nationellt så beskriver SCB en brist på antalet restaurang- och livsmedelsutbildade och ett överskott av antalet hotell- och turismutbildade till 2040. Nedan presenteras siffrorna för Kalmar län.[12]

[12] kalmar-lan-20251215.pdf

Gällande utbildade från Restaurang och Livsmedelsprogrammet så ser SCB en relativt balanserad arbetsmarknad år 2040. Totalt beräknas efterfrågan på restaurang- och livsmedelsutbildade i länet vara relativt oförändrad fram till år 2040. Behovet av arbetskraft väntas växa något inom näringsgrenarna hotell och restaurang under prognosperioden. Tillgången på restaurang- och livsmedels-utbildade i länet beräknas vara något större än efterfrågan år 2040, men skillnaden är förhållandevis liten och den sammantagna bedömningen är därför att arbetsmarknadsläget blir relativt balanserat på sikt.

Gällande Hotell och Turismprogrammet så saknas en bedömning för länet till år 2040.

Trendspaning bekräftar kompetensbehovet framåt

I november 2024 släppte BFUF, Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond, rapporten: Trendatlas för besöksnäringen – spaning till 2035. Trendatlasen ska fungera som en vägvisare fram till 2035 för den svenska besöksnäringen. Sammanfattningsvis så kommer alla trenderna att påverka sysselsättning, kompetens, rekrytering och konceptutveckling i besöksnäringen.

Rapporten slår fast att kompetensförsörjningen är och kommer att vara en av besöksnäringens stora utmaningar fram till 2035. Efterfrågan på arbetskraft kommer att öka. Det kommer också att finnas en konvergens mellan besöksnäring och talangrekrytering. För att attrahera talanger och kompetens till en destination behöver den framstå och upplevas som en plats med god livskvalitet. [13]

ETOURs rapport ”Besöksnäringens roll för regional utveckling” är inne på samma linje. De fastslår i ett citat att;

”*Besöksnäringens framtida strategier ska inte bara locka till hållbart resande. Strategierna kan dessutom förväntas utveckla en bransch som lockar till besök, inflyttning, studier och inte minst kvarstanning och som bidrar till hela samhällets utveckling.*” [14]

[13] BFUF_29_Trendatlas_241030_komp.pdf
[14] etour_rapport_2020_1_jonsson_och_pettersson.pdf

Elevantal och utbildningsutbud

Visita önskar i detta segment komplettera med den statistiska bilden av antalet elever på utbildningarna samt kommentera denna. Vi anser att det viktiga inte enbart är antalet elever på utbildningarna utan även hur många utbildningsplatser som erbjuds i länet. Den ena statistiken är inte användbar utan den andra. Med det sagt är det av största vikt att gemensamt arbeta mot att antalet platser inom gymnasieskolan och komvux också fylls. I det arbetet är den modell som Visita arbetat fram för att kvalitetssäkra utbildningarna som presenterades ovan en viktig pusselbit.

Gymnasieskolan

Diagrammet nedan visar antal elever som påbörjade utbildningarna på Restaurang och livsmedels- (RL) respektive Hotell och turismprogrammet (HT) under läsåren 2022-2025.

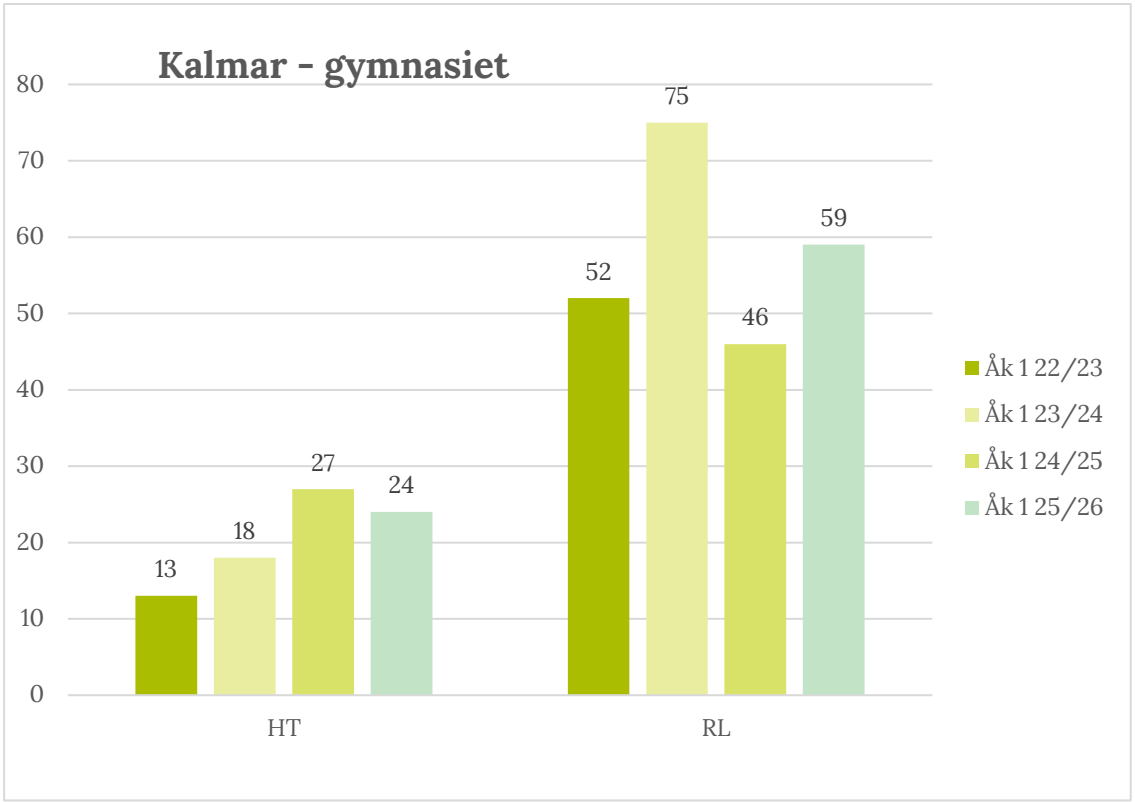

Figur 7. Antal elever i årskurs 1 inom gymnasieskolan på RL- samt HT-programmet. Källa: Skolverket, gymansieantagningskanslierna (2025)

Tabellen nedan antal elever som är antagna och de platser som skolorna i

regionen erbjuder på respektive program för läsåret 2025/26.

Utbildningar	Antal åk 1 25/26	Antal platser 25/26	Differens
HT	24	24	0
RL	59	76	-17

Figur 8. Antal elever årskurs 1 inom gymnasieskolan på RL- samt HT-programmet samt antal platser som länet erbjuder. Källa: Gymnasieantagningskanslier november 2025

Intresset för besöksnäringens utbildningar på gymnasiet är fortsatt starkt i länet. Även om antalet elever ökar på RL så finns det fortfarande några lediga platser. Även nationellt fortsätter intresset att växa, vilket är av största vikt då efterfrågan i branschen är störst på personer med en gymnasial utbildning.

Komvux på gymnasial nivå

Eftersom komvux utbildar på motsvarande gymnasial nivå är utbildningsformen en viktig rekryteringsbas för många näringar. Den potentialen finns även för besöksnäringen men tyvärr är antalet elever som läser på komvux alldeles för få.

Korta utbildningar ger sämre anställningsbarhet
Utbildningarna är ofta heller inte utformade för att ge tillräckligt med kompetens för att göra eleverna anställningsbara. De regionala varianter som tas fram är för korta vilket leder till att de efter utbildningen inte har tillräckliga yrkeskunskaper för att få jobb och bra förutsättningar i branschen. Inom restaurang- och livsmedel är utbildningarna dessutom oftast inriktade mot den offentliga sektorn.

Att Skolverket inte kan redovisa de regionala yrkespaketens sammansättning (eller om det finns några paket över huvud taget) samt hur många som läser klart ett helt yrkespaket (mot exempelvis kock) är en enorm brist och försvårar insynen i vilka kompetenser de elever som läser de regionala paketen besitter.

Nationella paket ger högre lön
Det finns nationella yrkespaket som branscherna har varit med och tagit fram som innehåller alla de yrkesämnen som krävs för att bli anställningsbar inom de mest efterfrågade gymnasiala yrkesrollerna. För besöksnäringen är det yrkespaket till exempel för kock, servitör och hotellreceptionist. Om fler kommuner erbjöd dessa ser Visita att anställningsbarheten hos komvuxeleverna skulle vara högre.

Sedan 2025 finns dessutom ett tillägg i kollektivavtalet[15] mellan Visita och Hotell- och Restaurangfacket som berättigar elever som läst ett nationellt paket mot besöksnäringen en löneväxling endast ett år efter avslutade studier. Eleven går då från kategorin yrkesarbetare till kvalificerad yrkesarbetare. Tidigare krävdes sex års erfarenhet för att uppnå denna högre lönenivå, där det numera alltså endast krävs avslutade studier (inom ett nationellt yrkespaket eller en gymnasieexamen) samt ett års yrkeserfarenhet för att nå den högsta lönenivå i kollektivavtalet.[16]

Detta stärker argumentationen ytterligare kring varför de nationella paketen bör prioriteras över de regionala, som alltså inte berörs av denna möjlighet.

Kvalitetssäkring ger attraktivare utbildningar
Att som kommun (eller enskild aktör) dessutom kvalitetssäkra sin komvuxutbildning enligt Visitas certifieringsmodell stärker inte bara kvaliteten ytterligare, utan kan leda till ett ökat söktryck genom att även attraktiviteten förstärks. Visita anser att det finns möjligheter för vuxenutbildningen att bli en viktig aktör för, och i samarbete med, besöksnäringen för att både höja och stärka kompetensnivån i branschen så väl som bidra till näringens rekryteringsutmaningar. En viktig faktor för att detta ska kunna bli verklighet är att huvudmännen säkerställer att det är seriösa utbildningsaktörer som utbildar till det branschen faktiskt efterfrågar och utifrån de nationella yrkespaketen.

Tabellerna nedan visar antalet elever på komvux (gymnasial nivå) som läst minst en kurs inom ett yrkespaket.[17]

Yrkespaket mot Hotell & Turism	2022		2023		2024	
	Nationellt	Regionalt	Nationellt	Regionalt	Nationellt	Regionalt
Riket	132	355	155	313	146	455
Kalmar län				11		

Yrkespaket mot Restaurang & Livsmedel	2022		2023		2024	
	Nationellt	Regionalt	Nationellt	Regionalt	Nationellt	Regionalt
Riket	588	1 511	609	1 585	642	1 597
Kalmar län						

Att inte en enda elev läst någon kurs inom hotell och turism och restaurang och livsmedel i Kalmar län under 2024 är beklagligt.

[15] 5§ kap Avtal om löner, Kollektivavtal 20250401
[16] Läs mer på https://visita.se/medlemsguiden/arbetsgivarguide/
[17] Skolverket 2025

Visitas analys och rekommendationer

För att Sverige ska kunna möta framtidens arbetsmarknadsutmaningar krävs ett mer samordnat, behovsstyrt och tillgängligt utbildningssystem. Företagens anställningsbehov måste vara utgångspunkt för alla insatser som syftar till jobb.

Visita vill vara en drivande och långsiktig partner i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen för besöksnäringen och aktivt bidra i de regionala dialogerna om planering och dimensionering av utbildningar. Arbetet behöver ta sin utgångspunkt i tre perspektiv: kvantitet, kvalitet och attraktivitet. Det innebär att utbildningar ska finnas i rätt omfattning, hålla hög kvalitet och vara attraktiva för att locka framtidens talanger.

För att nå dit rekommenderar Visita att skolornas huvudman säkerställer att det finns en flexibilitet i att utöka antalet utbildningsplatser inom hotell- och turismprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet där behovet finns. Samtliga utbildningsformer bör innehålla arbetsplatsförlagt lärande (APL) av hög kvalitet eftersom detta är centralt för individens anställningsbarhet.

Nära dialog med branschen
Inom alla utbildningsformer är en nära dialog med branschen viktig för att utbildningarna ska attrahera studerande och svara mot företagens rekryteringsbehov. Dialogen om att starta upp nya utbildningar är av särskild vikt för komvux där det finns en reell möjlighet att vara snabbfotade i att erbjuda utbildningar och möta kompetensbehov lokalt, regionalt och nationellt. En viktig förutsättning för anställningsbarhet är att utbildningarna innehåller de nationella yrkespaketen.

Vi vill se en förändring gällande urvalsreglerna till yrkesvux genom att göra utbildningarna tillgängliga för alla som kan tillgodogöra sig en utbildning och låta företagen vara delaktiga i urvalet. Gör det också möjligt att prioritera utbildningar med hög grad av företagsmedverkan och gör en uppföljning med krav på reell branschsamverkan som villkor för offentliga medel. Samma kvalitetskrav ska gälla oavsett utbildningsform eller anordnare.

Yrkesutbildningars attraktivitet – ett gemensamt ansvar
Som företrädare för svensk besöksnäring arbetar Visita långsiktigt för att stärka utbildningskvaliteten och öka attraktiviteten i branschen. Arbetet med Visitas kvalitetssäkringsmodell har redan resulterat i ett ökat söktryck till utbildningarna. Flera aktörer, utbildningsanordnare, studie- och yrkesvägledare, branschföretag och andra, delar på ansvaret för att fylla utbildningsplatserna och Visita fortsätter att bidra med fakta, samordning och stöd.

Sammantaget behövs ett mer enhetligt system där branschen ges möjlighet att påverka utbildningarnas innehåll och där resurser används effektivt. Genom att stärka kvaliteten, matchningen och samverkan kan Sverige långsiktigt säkerställa den kompetens som både besöksnäringen och samhället behöver.

Rekommendation av dimensionering för Kalmar län

Visita anser att Skolverket i tidigare planeringsunderlag inte i tillräcklig utsträckning beaktat det kompetensbehov som identifierats i Kalmar län.

Skolverket rekommenderade i sitt planeringsunderlag från 2024 att antalet platser på hotell- och turismprogrammet skulle minska på både gymnasieskolan och behållas på komvux samt att antalet platser på restaurang- och livsmedelsprogrammet skulle minska på gymnasial nivå och behållas på komvux.

Visita önskar att den kommande rekommendationen blir:

- öka på hotell- och turismprogrammet på gymnasiet
- öka på hotell- och turismprogrammet på komvux
- öka på restaurang- och livsmedelsprogrammet på gymnasiet
- öka på restaurang- och livsmedelsprogrammet på komvux

Rekommendationen innefattar även vikten av fortsatt arbetet med attraktiva utbildningar för att fylla alla utbildningsplatser på gymnasiet samt att, i första hand, erbjuda nationella yrkespaket på komvux för att säkerställa anställningsbarhet.